

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 275/05-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. marca 2006 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť Ing. I. D., bytom T., zastúpenej advokátom JUDr. M. Š., M., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 12 P 130/02 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 12 P 130/02 porušil základné právo Ing. I. D., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 12 P 130/02 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. I. D. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Martin p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ing. I. D. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 8 196 Sk (slovom osemtisícstodevät'desiatšesť slovenských korún), ktorú je Okresný súd Martin p o v i n n ý vyplatiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. M. Š., M., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. júna 2005 doručená sťažnosť Ing. I. D., bytom T. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. M. Š., M., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 P 130/02.

2. Sťažovateľka okrem vyslovenia porušenia práv podľa označených článkov ústavy a dohovoru žiadala, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných priet'ahov, priznal jej finančné zadost'učinenie vo výške 30 000 Sk a uložil okresnému súdu povinnosť náhrady trov jej právneho zastúpenia.

3. Ústavný súd 20. decembra 2005 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie uznesením č. k. I. ÚS 275/05-13.

4. Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, lebo vzhľadom na charakter veci nemožno od ústneho pojednávania očakávať jej ďalšie objasnenie.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti a k nej pripojených písomností, vyjadrení účastníkov konania a spisu okresného súdu sp. zn. 12 P 130/02 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

A

Sťažovateľka podala 23. septembra 2002 okresnému súdu „*Návrh na úpravu práv a povinností rodičov k mal. T. (...)*“. Odporcom je Ing. K. D., bytom M., s ktorým je sťažovateľka v rozvodovom konaní (sp. zn. 5 C 297/2002).

Súdnej kancelárii bol 21. októbra 2002 daný pokyn na pripojenie spisu sp. zn. 5 C 297/2002.

Sťažovateľka 24. októbra 2002 podala návrh na vydanie predbežného opatrenia – zverenia maloletého do jej starostlivosti na dobu do skončenia predmetnej veci.

Okresný súd uznesením č. k. 12 P/130/02-11 z 15. novembra 2002 maloletého zveril do výchovy a opaterý sťažovateľky a odporcovi uložil povinnosť prispievať na výživu maloletého sumou 2 000 Sk mesačne. Uznesenie bolo doručené sťažovateľke 21. novembra 2002. Zásielka adresovaná odporcovi bola 18. decembra 2002 vrátená poštou ako neprevzatá v odbernej lehote. Na požiadanie okresného súdu bolo prostredníctvom Obvodného oddelenia Policajného zboru T. uznesenie doručené odporcovi 5. januára 2003.

Odvolanie odporcu bolo doručené okresnému súdu 20. januára 2003, sťažovateľke 27. januára 2003 a Okresnému úradu T., odboru sociálnych vecí, 27. januára 2003.

Súdny spis bol 3. februára 2003 doručený Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) na odvolacie konanie.

Okresnému súdu bolo 9. apríla 2003 doručené uznesenie krajského súdu č. k. 8 Co P 5/2003-32 z 28. februára 2003, ktorým bolo prvostupňové uznesenie zrušené a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie (okresný súd neustanovil maloletému opatrovníka, nezaoberal sa stavom rozvodového konania a nevysporiadal sa s tvrdeniami účastníkov uvedenými v odvolaní a vyjadrení k nemu).

Okresný súd 15. apríla 2003 ustanovil maloletému za opatrovníka Okresný úrad T., odbor sociálnych vecí. Súčasne vyzval sťažovateľku na navrhnutie dôkazov v zmysle uznesenia krajského súdu a zaslal druhostupňové uznesenie účastníkom.

Sťažovateľka 29. apríla 2003 opätovne podala okresnému súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Odporca 7. mája 2003 navštívil okresný súd a formou zápisnice sa vyjadril „*k veci*“.

Na č. 1. 52 spisu je stanovisko predsedníčky okresného súdu adresované sudkyňi JUDr. E. M., podľa ktorého zákonným sudcom vo veci sp. zn. 12 P/130/02 (návrh na vydanie predbežného opatrenia týkajúceho sa starostlivosti o maloletého) je JUDr. M. D. a zákonnou sudkyňou vo veci sp. zn. 16 P 75/2003 (návrh na úpravu styku s maloletým) je JUDr. E. M.

Okresný súd uznesením sp. zn. 12 P/130/02 z 18. júna 2003 zveril maloletého T. do výchovy a opatery sťažovateľky a odporcovi uložil povinnosť prispievať na jeho výživu sumou 2 000 Sk mesačne.

Uznesenie napadol 10. júla 2003 odporca odvolaním doplneným podaním zo 17. júla 2003 (tieto písomnosti boli 1. augusta 2003 doručené sťažovateľke a opatrovníkovi na vyjadrenie).

Okresnému súdu bolo 6. novembra 2003 doručené uznesenie krajského súdu č. k. 8 Co P 34/03-63 z 13. októbra 2003, ktorým časť výroku prvostupňového uznesenia o zverení maloletého do výchovy a opatery sťažovateľky potvrdil a časť týkajúcu sa vyživovacej povinnosti uloženej odporcovi zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (okresný súd nezisťoval aktuálne majetkové a zárobné pomery rodičov a „*výrok o platení výživného nie je presný a určitý, chýba v ňom určenie momentu, od ktorého sa má*

výživné v nevyhnutnej miere platiť, čo robí tento výrok nevykonateľným...“). Druhostupňové rozhodnutie bolo doručené účastníkom v čase od 26. novembra 2003 do 1. decembra 2003.

Okresný súd 24. novembra 2003 vyzval sťažovateľku a odporcu, aby „... navrhli konkrétne dôkazy v zmysle priloženého zrušujúceho uznesenia krajského súdu...“ (na urgenciu z 21. januára 2004 odpovedali sťažovateľka 22. januára 2004 a odporca 16. februára 2004).

Okresný súd 3. marca 2004 vyzval odporcu, aby mu zaslal „daňové priznanie za roky 2001 a 2002 aj ohľadom firmy C., so sídlom N. ...“ (výzva bola vrátená súdu 10. marca 2004 poštou, lebo adresát bol z M. „odstáhaný“).

Okresný súd 27. mája 2004 opätovne zaslal odporcovi výzvu na predloženie vyššie požadovaného, a to na ním uvedenú alternatívnu adresu v N. (výzva doručená 4. júna 2004).

Okresný súd 3. septembra 2004 stanovil termín pojednávania na 23. september 2004 (predvolanie doručené účastníkom 16. septembra 2004). Právny zástupca odporcu faxom z 23. septembra 2004 ospravedlnil svoju neúčasť (lekárske vyšetrenie) a súhlasil s konaním pojednávania v jeho neprítomnosti.

Pojednávanie konané 23. septembra 2004 (prítomní účastníci konania) bolo po ich vypočutí odročené na neurčito s tým, aby účastníci predložili písomné doklady preukazujúce ich tvrdenia prednesené na pojednávaní.

Sťažovateľka podaniami zo 7. októbra 2004 a 11. októbra 2004 čiastočne reagovala na povinnosť vyplývajúcu zo záverov pojednávania.

Okresný súd 14. októbra 2004 urgoval u sťažovateľky a odporcu splnenie (zaslanie) požadovaného. Súčasne požiadal T., a. s., pobočku v M., o predloženie výpisov ním označených účtov (odpoveď banky bola doručená súdu 22. októbra 2004, sťažovateľka zaslala kópiu dokladov 27. októbra 2004 a odporca 2. novembra 2004 osobne predložil súdu originály peňažných denníkov).

Na telefonické požiadanie odporcu mu okresný súd 12. januára 2005 vrátil zapožičané peňažné denníky s tým, že súd požaduje ich opätovné predloženie v lehote dvoch týždňov „za účelom oboznámenia sa s nimi“.

Okresný súd 17. marca 2005 vytýčil termín pojednávania na 21. apríl 2005 (predvolanie bolo doručené účastníkom a opatrovníkovi v čase od 22. do 25. marca 2005). Faxom z 21. apríla 2005 odporca ospravedlnil svoju neúčasť na pojednávaní (zahraničná

služobná cesta). Taktiež sťažovateľka ospravedlnila neúčast' svojej právnej zástupkyne (praceneschopnosť).

Na pojednávaní konanom 21. apríla 2005 (prítomná sťažovateľka) bola odporcovi pre opakovanú neúčast' na pojednávaní uložená poriadková pokuta 10 000 Sk. Uznesenie napadol odporca odvolaním z 12. mája 2005. Súčasne predložil plnomocenstvo pre svojho nového právneho zástupcu JUDr. J. G..

Odporca faxom z 30. mája 2005 ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní, ktorého termín stanovil okresný súd na 30. máj 2005. Toto pojednávanie bolo pre neprítomnosť účastníkov odročené na 30. jún 2005, o čom boli upovedomení ich právni zástupcovia a opatrovník.

Právny zástupca odporcu faxom z 29. júna 2005 ospravedlnil svoju neúčast' pre pracovnú zaneprázdnenosť. Súhlasil s konaním pojednávania v jeho neprítomnosti.

Pojednávanie konané 30. júna 2005 (prítomní účastníci konania a právna zástupkyňa sťažovateľky) bolo po vypočutí účastníkov odročené na neurčito.

Okresný súd 19. júla 2005 nariadil znalecké dokazovanie, na ktoré ustanovil J., s. r. o., M., „*znaleckú organizáciu z odboru podnikové hospodárstvo – oceňovanie a hodnotenie podnikov*“ (úlohou znalca bolo určiť ročný obrat, čistý príjem, majetok firiem, v ktorých je odporca konateľom, spoločníkom alebo predstaviteľom dozornej rady v rokoch 2002 až 2005, jeho mesačný príjem za roky 2001 až 2005 a pod.). Znalcovi bola uložená povinnosť vypracovať posudok do 60 dní.

Okresný súd uznesením z 2. augusta 2005 priznal T., a. s., náhradu nákladov spojených s poskytnutím mu informácie „*o záležitostiach klientov*“. Podľa úradného záznamu na č. 1. 198 spisu zo 4. augusta 2005 ustanovený znalec telefonicky oznámil, že nemôže dodržať stanovený termín, lebo mu ešte nebol doručený súdny spis (podľa poznámky vyššieho súdneho úradníka čaká na právoplatnosť uznesenia o ustanovení znalca).

Odporca 10. augusta 2005 podal odvolanie (námietky) „*proti znalcovi*“. Tvrdil, že znalecké dokazovanie nie je potrebné. Taktiež napadol uznesenie, ktorým mu bolo uložené zaplatiť časť nákladov T., a. s.

Okresný súd uznesením z 15. augusta 2005 vyzval odporcu, aby svoje odvolanie z 10. augusta 2005 proti uzneseniu č. k. 12 P/130/02-186 z 19. júla 2005 opravil a doplnil.

Odporca 12. septembra 2005 oznámil, že predmetným odvolaním „*napadol všetky výroky uznesenia... z 19. 7. 2005*“.

Okresný súd 20. septembra 2005 predložil odvolania odporcu proti uzneseniam z 19. júla 2005 a z 2. augusta 2005 krajskému súdu.

Okresnému súdu bolo 15. decembra 2005 doručené uznesenie krajského súdu č. k. 8 CoP 66/05-212 z 20. októbra 2005, ktorým potvrdil prvostupňové rozhodnutie o priznaní náhrady nákladov T., a. s., ako aj uznesenie krajského súdu č. k. 8 CoP 67/05-215 z 20. októbra 2005, ktorým odvolanie odporcu proti výroku o nariadení znaleckého dokazovania odmietol. Druhostupňové rozhodnutia boli doručené účastníkom a opatrovníkovi v čase od 27. decembra 2005 do 1. januára 2006.

B

K sťažnosti podľa čl. 127 ústavy sťažovateľka pripojila „*Sťažnosť na prietahy v konaní č. j. 12 P 130/02, Sen. 648/02*“ z 24. septembra 2005 adresovanú na „*Okresný súd k rukám predsedu súdu E. B. L., M.*“, ktorú podľa jej tvrdenia zaslala adresátovi.

C

Na sťažovateľkinu sťažnosť na prietahy v konaní predsedníčka okresného súdu v odpovedi sp. zn. Spr. 2003/06 z 10. februára 2006 uviedla: „*Na základe Vašej sťažnosti zo dňa 1. 12. 2005, ktorú nám na priame vybavenie postúpilo Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky pod č. 20 147/05 dňa 30. 1. 2006, po jej prešetrení na základe podstatného obsahu spisov zn. 12 P 130/02 a 5 C 297/02 Vám podľa ust. § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov podávam nasledovnú odpoveď.*

Konanie 12 P 130/02 sa týka zverenia mal. dieťaťa do výchovy a opatery matky a určenia výživného. (...)

S obsahom sťažnosti je zákonný sudca oboznámený.

Vec budem mať v sledovaní v snahe byť nápomocná zákonnému postupu smerujúcemu k jej vyriešeniu.“

III.

1. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 P 130/02 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prietáhov (...)“, resp. práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...) súdom (...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...)“.

2. Podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. 14/06 z 18. januára 2006 podala chronologický prehľad procesných úkonov súdu a k predmetu sťažnosti uviedla: „(...) považujeme ústavnú sťažnosť len za čiastočne opodstatnenú a to pre neprimeranú celkovú dĺžku konania doteraz bez vydania meritórneho rozhodnutia vo veci, ktoré by odstránilo stav právnej neistoty. Pokiaľ ide o celkovú dĺžku konania, mali na ňu vplyv viaceré okolnosti. Z nich za podstatné (bez poradia závažnosti) považujeme tieto:

- a) nedostatok súčinnosti odporcu, ktorý sa viackrát nedostavil na pojednávanie, alebo riadne a s dostatočným predstihom neospravedlnil svoju neúčast' (21. 4. 2005, 30. 5. 2005, kedy súdu ráno faxom bolo doručené ospravedlnenie odporcu)
- b) nedodržanie sudcovských procesných lehôt stanovených vo výzve súdu (24. 11. 2003, 21. 1. 2004, 3. 3. 2004, 27. 5. 2004)
- c) nedostatok súčinnosti odporcu, ktorý viacero listinných dôkazov predložil až na urgenciu súdu
- d) preťaženosť súdu v rozhodnej dobe

Aj keď podanie sťažnosti na prietahy v konaní postupom podľa ust. § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. zákona o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov nie je podmienkou pre podanie ústavnej sťažnosti, poukazujeme i na absenciu takej sťažnosti navrhovateľkou. (...)

Po zhodnotení všetkých okolností prípadu, nepovažujeme sťažovateľkou požadované finančné zadosťučinenie za primerané, takým by mohla byť suma neprekračujúca 15.000,- Sk. (...)“

3. Sťažovateľka v stanovisku zo 16. februára 2006 prostredníctvom svojho právneho zástupcu k vyjadreniu okresného súdu uviedla: „(...) Nestotožňujem sa s názorom Okresného súdu v Martine, že sťažovateľka – matka nevyužila právo podľa ust. § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov podať sťažnosť na Okresný súd Martin, predtým ako podala sťažnosť na ústavný súd.

Aj keď podanie sťažnosti na prietahy v konaní postupom podľa ust. § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. zákona o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov nie je podmienkou pre podanie ústavnej sťažnosti, poukazujem na to, že sťažovateľka – matka využila aj túto možnosť a sťažnosť na prietahy v konaní zaslala Okresnému súdu v Martine listom zo dňa 24. 09. 2005.

Poukazujem na túto skutočnosť najmä z dôvodu, že dňa 14. 02. 2006 bola sťažovateľke – matke doručená odpoveď na jej sťažnosť na prietahy v konaní sp. zn.: 12 P 130/02 a 5 C 297/02, ktorú adresovala Okresnému súdu Martin listom zo dňa 24. 09. 2005. Z vyjadrenia podpredsedníčky Okresného súdu v Martine JUDr. K. vyplýva, že k sťažnosti na prietahy v konaní sp. zn.: 12P 130/02 nepodala žiadne vyjadrenie a to z dôvodu, že sa predmetný spis nachádzal v tom čase na Ústavnom súde SR.

Pokiaľ sa jedná o procesnú zdlhavosť tohto prípadu, s týmto názorom sa možno stotožniť, pričom túto skutočnosť som uviedol i v samotnej sťažnosti zo dňa 31. 10. 2005, avšak zložitost' právnej veci tu absentuje.

Vzhľadom na skutočnosti vyššie uvedené, je nesporné, že návrh na úpravu práv a povinností rodičov k maloletému T. D. bol podaný dňa 23. 09. 2002 a do dnešného dňa nie je právoplatne skončený.

Týmto trvá stav právnej neistoty sťažovateľky. V tejto súvislosti poukazujem na riešenie sťažnosti podpredsedníčkou súdu, ktorá sama uviedla, že sťažnosť je opodstatnená a to najmä pre neprimeranú celkovú dĺžku konania doteraz bez vydania meritórneho rozhodnutia vo veci. Poukazujem najmä na nedostatok súčinnosti odporcu, ktorý sa viackrát nedostavil na pojednávanie alebo riadne a s dostatočným predstihom neospravedlnil svoju

neúčast'. Taktiež poukazujem na nedostatok súčinnosti odporcu, ktorý viacero listinných dôkazov predložil až na urgenciu súdu, pričom nedodržel sudcovské procesné lehoty stanovené vo výzve súdu.

Zároveň uvádzam i tú skutočnosť, že v súčasnosti považujem činnosť súdov za zložitú a náročnú. Počet sporových i nesorových konaní zrejme narastá a i toto prispieva nie k včasnému rozhodnutiu vo veci. Napriek tejto skutočnosti je však pravdou, že predmetné konanie sa týka maloletého dieťaťa, jeho výchovy a výživy, čo zvyrazňuje záujem na včasnom a právoplatnom ukončení veci. (...)

4. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Judikatúra ESLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

4.1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom posúdenia je konanie o úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu T., ktoré sa začalo 23. septembra 2002 a dosiaľ (po vyše tri a pol roka) nebolo na súde prvého stupňa meritórne rozhodnuté. V tejto súvislosti vzal ústavný súd do úvahy skutočnosť, že posudzované konanie má pre sťažovateľku osobitný význam.

4.2. Pokiaľ ide o kritérium „zložitosť veci“, ústavný súd bral do úvahy aj v posudzovanom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97 a iné) relevantnú pre rozhodnutie. Na základe týchto hľadísk predmetné konanie nehodnotil ako právne a ani skutkovo zložité konanie, ktorého doterajšia dĺžka by bola výlučne (zásadne) ovplyvnená, resp. závislá od zložitosti veci, hoci procesné aktivity odporcu (odvolania proti uzneseniam okresného súdu a jeho neúčast' na dvoch pojednávaniach) mali určitý, avšak nie rozhodujúci vplyv na dĺžku doterajšieho konania.

4.3. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mohla byť osobitne zohľadnená v neprospech sťažovateľky pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

4.4. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné priet'ahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu vrátane významu predmetného konania pre jeho účastníkov.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že konanie v posudzovanej veci od jej nápadu 23. septembra 2002 trvá dosiaľ na súde prvého stupňa bez jej meritórneho rozhodnutia už vyše troch rokov. Túto dobu vzhľadom na predmet konania pred okresným súdom (úprava práv a povinností k maloletému dieťaťu), jeho význam pre sťažovateľku a jej maloletého syna, ako aj skutkové zistenia vyplývajúce zo súdneho spisu sp. zn. 12 P 130/2002 považuje ústavný súd v danom prípade za neprimerane dlhú.

Okresný súd totiž až 15. marca 2003 ustanovil maloletému opatrovníka, v dôsledku čoho bolo jeho uznesenie o predbežnom opatrení (zverení maloletého do výchovy a opatery matky) z 15. novembra 2002 druhostupňovým súdom zrušené a opätovne vynesené až 18. júna 2003. Aj toto druhé rozhodnutie bolo krajským súdom 13. októbra 2003 čiastočne zrušené, a to v časti odporcovi uloženej vyživovacej povinnosti pre nedostatočné zistenie skutočného stavu veci okresným súdom. Okresný súd viacnásobne (postupne) požadoval od účastníkov konania predloženie dôkazných materiálov (napr. 24. októbra 2003, 3. marca

2004, 23. septembra 2004, resp. 14. októbra 2004) a až 19. júla 2005 nariadil znalecké dokazovanie na zistenie príjmov odporcu, hoci mal ním predložené originály peňažných denníkov k dispozícii už 2. novembra 2004.

Aj na základe ďalších skutočností vyplývajúcich zo súdneho spisu sp. zn. 12 P 130/2002 ústavný súd nadobudol presvedčenie, že okresný súd vzhľadom na predmet posudzovanej veci nevenoval náležitú pozornosť urýchlenému odstráneniu právnej neistoty v ktorej sa sťažovateľka a jej maloletý syn od podania návrhu na začatie konania dosiaľ nachádzajú (pozri nižšie bod 6.1 časti III. odôvodnenia). Okresný súd dosiaľ nariadil štyri pojednávania (prvé až 23. septembra 2004, ďalšie 21. apríla 2005, 30. mája 2005 a 30. júna 2005), z ktorých bolo jedno pre ospravedlnenú neúčasť sporných strán odročené (30. mája 2005).

Aj keď v postupe okresného súdu v predmetnej veci ústavný súd nezistil jednoznačné obdobie nečinnosti na základe skutočností vyplývajúcich zo súdneho spisu sp. zn. 12 P 130/02 (pozri vyššie časť II A odôvodnenia), ústavný súd kvalifikuje doterajší postup okresného súdu v posudzovanom konaní ako postup nesmerujúci k urýchlenému odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka a jej maloletý syn počas doterajšieho priebehu konania (o úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu) nachádzajú. Ústavný súd konštatuje, že v predmetnom konaní došlo k priet'ahom, ktoré neboli spôsobené výlučne zložitou vecí ani správaním účastníkov konania, ale postupom okresného súdu.

Podľa názoru ústavného súdu súdne konanie, ktoré bez meritórneho rozhodnutia súdu prvého stupňa trvá (vzhľadom na predmet konania na okresnom súde) tak dlho ako v danej veci, je potrebné považovať za konanie nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

4.5. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci v primeranej lehote

zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

5. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

6. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie (čl. 127 ods. 2 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

6.1. Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 30 000 Sk z dôvodov: *„(...) Porušovanie mojich ľudských práv navodzuje stav právnej neistoty, nepriaznivo vplýva na môj psychický stav, pretože žijem pod neustálym tlakom môjho manžela, hoci v spoločnej domácnosti už nežijeme skoro viac ako dva roky. (...) Manžel si dobrovoľne svoju vyživovaciu povinnosť voči mal. synovi neplní už viac než tri roky, osobne sa o neho nestará. Finančné zadosťučinenie, ktoré zároveň požadujem, chápem aj ako satisfakciu za to, že Okresný súd v Martine by mal podľa zákona dbať o to, aby ochrana práv všetkých účastníkov v konaní, v ktorom mu prislúchajú určité úkony, bola rýchla a účinná. (...)*

Okresný súd v Martine nie je schopný vytýčiť termín pojednávania, vykonať v ňom dokazovanie a posúdiť možnosti a schopnosti povinného otca, tak ako mu to vo svojom uznesení naznačil Krajský súd zo dňa 13. 10. 2003. (...)“

6.2. Vzhľadom na okolnosti danej veci (najmä na jej predmet a význam pre účastníkov konania) ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a prikázanie vo veci konať bez zbytočných prietáhov nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné

zadosťučinenie podľa cit. ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky (pozri body 4.1 až 4.4 tejto časti), ako aj na predmet konania považuje za primerané v ňou navrhovanej výške.

6.3. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

7. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, písomné podanie (sťažnosť) z 24. októbra 2005 a stanovisko k vyjadreniu okresného súdu zo 16. februára 2006. Odmena za jeden úkon právnych služieb vykonaný v roku 2005 (v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, t. j. 1/6 z výpočtového základu 15 008 Sk) je 2 501 Sk, čo predstavuje spolu s režijným paušálom 150 Sk sumu 2 651 Sk. Odmena advokátovi za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom predstavuje za úkony v roku 2005 spolu sumu (za dva úkony právnych služieb) 5 302 Sk. Za úkon právnych služieb vykonaný v roku 2006 (výpočtový základ 16 381 Sk a paušál 164 Sk) predstavuje odmena advokáta spolu sumu 2 894 Sk (t. j. 2 730 Sk plus 164 Sk). Odmena advokátovi za tri úkony právnych služieb v konaní pred ústavným súdom predstavuje spolu sumu 8 196 Sk.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

8. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2006